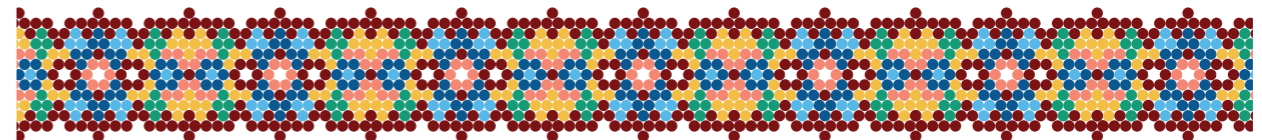
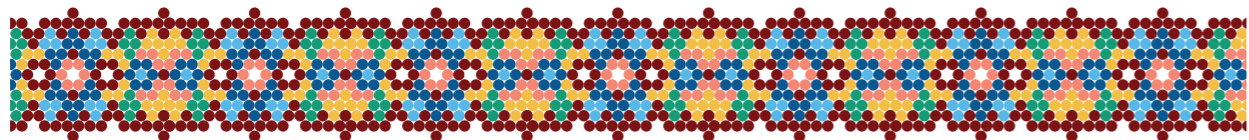

Inuit Women's Summit

INUIT ARNARTAASA ATAATSIMEERSUARNERANNIT NALUNAARUT

INUIT WOMEN'S SUMMIT DECLARATION

SISIMIUT, KALAALLIT NUNAAT | 29 OCTOBER 2025

Siulequt

Eqqaallugu ICC-mut aallartitat 2022-mi ICC-p ataatsimeersuarnerani *Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiata 2022-mi Ilulissaniit Nalunaarutaat* aqquutigalugu,

Uppernarsimmassuk ICC tassaammat toqqissisimaffiusoq, Inuit kikkuugaluarunik tikilluaqusaaffigisaat ukiut, suaassuseq, atoqatigiinnikkut kajungerisat, timi, ileqqunut oqaatsinulluunniit ilisimasat apeqqutaatinnagit,

Erseqqissarmassuk piumasaralugulu Inuit Nunaanni tamani piartumik nunap atortulersugaaneratigut periarfissat akuerineqarsinnaanngitsut, inuiaqatigiit isumannaatsuunissaannut pisariaqartitsisoqarmat aaqqiivigineqassasut. Kikkut tamarmik najugaqarfimminni isumannaatsuunissaq pisariaqartippaat, ulorianartorsortinneqaratik angerlarsimaffimminilu nukersorfigineqaratik, atornerluinernit qulangersimaneqassanatik, kinguaassuutitigut atornerlunneqassanatik, inatsisaatsuliorfigineqassanatik. Inuiaqatigiit isumannaatsut tassaapput inuiaqatigiit peqqissuusut, inuiaqatigiillu peqqissuusut naggueqatigiit Inuit inuunerissaarnissaannut tunngaviupput.

Aarleqqutigimmassuk Inuit aallarussaasarnernut pinerluffigineqartarnermullu persuttarneqarlutik pineqartarnerat allallu nunasiaataa-nermik tigumminnittut suliai eqqunngitsut taakkulu ingerlaqqittumik eqqumaffigineqarlutillu iliuuseqarfiginissaat, qulakkiissallugu politikkikkut ajornartorsuutit pineqartunullu tunngaviusut pingaartillugit aaqqiivigineqarnissaat,

Annerusumik, attaveqaaqaalernermit Inuit **nalaatarigaat** nunasiaateqartunit naapertuilluannngitsunik annertuunik iliuuseqarfigineqarneq. Nunasiaataanerup kingunerisai annertoqaat ullumikkullu suli naapittarpagut nalaataqarnermit kingunerlutsitsinerit. Pisut taaneqartut misigisarpagut ataatsimoorfittut akersuunnitsigullu pissarsiarivagut nukissaq qaangiinnaanerlu,

ICC-p siulersuisui **peqqullummatigut** Inuit aaqqissuusamik innimiilliorfigineqartarnerisa eqqumaffigineqarnissaa, nunasiaateqarnerullu kingunipiluunik qaangiiniarnermi nunagisami suliniutit tapersersoqqullugit, nunaqatigiit qaangiiniarneranni, peqqissuuniarneranni inuunerissaarumanerannilu periutsinik pitsaasunik nasarnaiaqqullugit.

Inuit Arnartaasa Ataatsimeersuarneranni aallartitat matumuuna:

Qujaruppaat nuannaarutigalugulu Siunnersortinik Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiata pernaammik Ottawami marsip ulluini 25-28, 2024-mi katersuutitsisimanerat, tassuuna ilinniarfigeqatigilutik, ataatsimuussusermik misigalutik tapersersoqatigiillutillu Inuit nunaanni tamarmi Inuit attaveqatigiilerniarlutik suleqatigiiffeqalerniarlutillu naapittarnerata pingaassusia uppernarsarneqarmat.

Eqqaallugu Issittumi Siunnersuisoqatigiit Isumannaatsuinneqarnissaannik Nukittorsarneqarnissaannilu ICC 2024-mi Isummaminik saqqummiussaa, tassuunilu kajumissaarutigineqarmata Piujaannartitsinermik tunngaveqarluni Ineriartortitsineq pillugu Suleqatigiissitat (SDWG) sulinera siammarneqassasoq, periusissiorfigineqassasoq ineriartorteqqinneqassasorlu isumaginninnikkut, kulturikkut eqqartuussiveqarnikkullu aaqqissuusinnermik Issittup Inuinit pisariaqartutut isigineqartunik ilaqartussanngorlugu.

Qujarullugu Inuit Arnartaannik Ataatsimeersuartsinissaq sulleq ingerlanniarlugu ICC-p siulittaasuata suliniuteqarsimanera, ICC Kalaallit Nunaat kiisalu Siulittaasup Allaffeqarfia aaqqissuisuuneranik qutsavigalugit, kiisalu Qeqqata Kommunia oktobarip ulluini

27-29, 2025, Kalaallit Nunaanni Sisimiuni ataatsimeersuarneq ingerlanneqartimmassuk, tamatumuunakkullu Inuit arnartaasa niviar-siarartaasalu pisinnaatitaaffinik illersorneqarnissaat pillugu ilisimasanik periaatsinillu pitsaasunik avitseqatigiinnissaq pisinnaasimammata, iliuusissanik suliniutissanillu Inunnut tunngasorpanik inassuteqaasiortoqarsinnaanngorlugu, kiisalu naalagaaffiit killeqarfii pitarlugit Inuit siuttuuffigisaannik nukituumik tapersersuisoqarnissaa siunertaralugu Inuit Nunaanni tamarmi sivisuumik suleqatigiittoqarnissaa qularnaarneqarmat.

Nuannaarutigalugu arnat 42-t Alaskamit, Canadami Inuit Nunaannit, kiisalu Kalaallit Nunaannit pisut Sisimiuni najuummata, kiisalu Chukotkamiit Inuit arnat sisamat attaveqaatit atorlugit Ataatsimeersuarnermi Chukokta immikkut sammineqarmat peqataammata.

Chukotkami Inuit arnartaasa nipaata suliaallu immikkoortuni tulluutuni oqaatigineqartutut **nittarsaallugit**.

Nuannaarutigalugu Inuit nunaanni tamarmi tamatumalu avataani killeqarfii pitarlugit inuit arnartaat suli attaveqatigiimmata, Chukotkami Inuit killeqarfii pitarlugit suleqatigineqartuinnarnissaasa attaveqatigittuinnarneqarnissaasalu pingaassusia erseqqissarlugu.

Qujarullugu oqaatsinik uummarsaaqqinnermi, Inuit oqaasiinik atuinissamik kinguaariillu akornanni ilinniarfitsinermik siuarsa-nermi Chukotkami Inuit arnartaasa siuttuunerat, kiisalu qangaaniit eqqumiitsuliortaasit assassoriaatsillu attanneqarnerini ineriartorteqinneqarnerinilu siuttuummata. Angutinut piniartuusunik kiisalu ilaqtaminnut nunaqqatiminillu pilersuisuusunik Chukotkami Inuit arnartaasa tapersersuinerat malunnartillugu, taamaaliornermikkullu inuussutissaqarnissamat inuussutissaqarnikkullu oqartussaanissamat pisinnaatitaaffimmik ataatsimoorlutik attassimmata, taamalu eqaassuseq naleqqussarsinnaassuserlu aqquutigalugit inoqutigiit napasinaalersimmatigut.

Nuannaarutigalugu Chukotkami Inuit arnartaasa atuakkanik saqqummersitsisarnermi sulinerat, aamma ilinniarfitsisut atuartullu atuagassaanik, Inuit oqaasiisa kinguaariinni ingerlaqqinnissaannik takussutissalersuillutik nukittorsaalullutillu.

Nuannaarutigalugu Chukotkami Inuit arnartaasa pisortatigoortumik aqutsinermi kiisalu suliniaqatigiiffinni naalakkersuisutigoortuunngitsuni siuttuunerat,

Aamma nalunaarutigaa aallartitat najuuttut tamarmik:

Ilungersorumammata killeqarfii pitarlugit suleqatigiinnerup nagingneqarnissaa attatiinnarniarlugu nukittorsarniarlugulu, Inuit arnartaasa akornanni isumasioqatigiittarneq tapersersorniarlugu, aamma Inoqarfii akornanni taakkulu iluini kiisalu Inuit nunaasa avataanni.

Ersersillugu Inuit arnartaasa Inuit nunaanni tamarmi tamatumalu avataani suliaannik siuttutullu sulinerannik tamattaalluta tulluusi-maarutiginnikkatta.

Kajumissutsimik sulineq arnat sapiitsorpassuit sulineranni qitiusoq pillugu qujamasunnerput **suaarutigaarput**, taakkumi ilaqutariinnik isumaginnittarput amerlasuutigut tamakkiisumik suliffeqaatigalutik, kiisalu ullut tamaasa kulturikkut naleqartitanik inuusaasitoqqamilu attassiitigalutik.

Ersersillugu Inuit arnartaasa utoqartaannut Inuit Arnartaasa Ataatsimeersuarnerannut najuuttunut asanninnerput qujamasunnerpullu, aammalu Chukotkami inoqatitsinnut attaveqaatitigut peqataallutik najukkaminni utoqqaat amerlasuut oqaatsinik, ileqqutoqqanik kultu-

31. Inuit inuiaqatigiillu allat **ilungersorluta noqqaavigaavut** Inuit arnartaasa siuttui suni tamani kiisalu qanorluunniit ittumik suliaqartut isumannaatsumik illersugaasumik sulisinnaanissaannut periarfissaqarteqqullugit, soorlu Inuit arnartaat inatsisileriner-mik suliaqartut, inuit pissusaannut tunngasunik inuussutissarsiu-tigalugu suliaqartut, ilinniarfitsisut, ernisussortut, suliniartut, allarpasuillu Inuit arnartaasa suliffigisaat tapersersoqqullugit, ullut tamaasa ataatsimut pisinnaatitaaffivut pillugit sorsuuteqarne-rini tusaaneqarnissaat ataqqineqarnissaallu siunertaralugu.

32. Kinguaassiornikkut pisinnaatitaaffinnut tunngasutigut misilit-takkat oqaluttuallu katersorneqarnissaannik siammarneqarnis-saannillu ilungersorluta **noqqaassuteqarpugut**, taamaaliornikkut Inoqarfii tamaniittut kulturimik aallaavilimmik tapersersorne-qarnissamat periarfissaqateqqullugit, aamma tarnikkut ikiuineq katsorsaanerlu eqqarsaatigalugit.

33. Nunat inoqqaavisa Periarfeerussat Inuarterineqartullu pillugit qisuariaatinut naalakkersuisutigut aaqqissugaanikkullu akisus-saatitsisoqarnissaa kiisalu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarutit piviusunngortinneqarnissaa **anguniarumavarput**.

34. Suliniaqatigiiffiit peqatigiiffillu ilulluornissamat atugassanik aningaasanik tunineqarsimasut isumannaatsumik, akilerneqarsin-naasumik, naammattumik pisariaqartitsinermilu inissaqarniarneq eqqarsaatigalugu massakkut inissaaleqinerup arnanut persuttaa-nermit eqqugaasunut sunniutaanik paasinninnissaminnut akisus-saatinneqarnissaat **kajumissaarutigaarput**.

35. Sulisitsisut **kajumissaarpavut** Inuit suliaminnit sunnigaallutik tarnikkut ikeqalersarnerat paasillugu akuereqqullugu taavalu Inuit nunaasa avataanni Inuit taakkulu kinaassusiisa illersorneqarnis-saat anguniarlugi tarnikkut ikiligaaneq akuutinneqarnerlu eqqu-maffigalugit pinngitsoorani pikkorissartoqartarnissaa anguniaq-qullugu.

36. Kulturimut misikkarissuseq, taavalu tarnikkut ikiligaaneq eqqu-maffigalugu peqataatitsilluni suleriaaseqarnermik ilalik suliniaqatigiiffinni tamani, eqqartuussiveqarfinni, ilinniarfinni, peqqissaa-vinni Inunnik sullissiviusuni **atorneqartussanngortillugu**, Inuit peqataatinneqarnerat piginnaanngorsaanerlu nukittorsarlugit, kiisalu peqqissaanermik, isumaginninnermik, aqutsinermik, inatsisileriner-mik suliaqartut, allarpasuillu Inuit suliffigisaanni kulturimik paasisimasaqassusermut tarnikkullu ikiligaasimasunut misikkarissusermut piginnaanngorsaanerit ingerlanneqartuartsanngorlugit.

37. **Kaammattorpavut** naalakkersuisut inatsisilik atorfitsiner-mut suliffeqarfii Inuit suliffimmut tassunga aqquutissuuteqqullugit, kiisalu inatsisit angerlarsimaffimmut tunngasut inuillu pisinnaati-taaffiinnut tunngasut ajornaatsumik akeqanngitsumillu inatsisitigut sullissinerit ikiuinerillu periarfissaalerseqqullugit, aamma Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii ilanngullugit.

38. Naalakkersuisut naalagaaffillu tamaasa ilungersorluta **kajumis-saarpavut** saammaateqatigiinnissamik nunasiaanerullu kingu-nerinik qaangiinnissamik suliat Inunnit siulersugaasut aalajangi-gaasullu pisariaqartinneqarfiini tapersersoqqullugit, tamatumuu-na nassuerutigalugu qangaanerusoq innarliisoqartarsimammata, taakkunuunatigut unioqquutitsinerit pillugit akisussaatitsisoqarsin-naanngorlugu, taama itturnik pisoqaqqinnnginnissaa qularnaarne-qartussanngorlugu kiisalu nunasiaateqarnermi periusaasimasut nutaatut ilusilerlugit ingerlateqqitat unitsinneqartussanngorlugit,

uagut nammineq oqaluttuariumasatsinnik oqaluttuarisaanitsin-nillu allaaserinninnitsinni Inuit siuttui tapersersoqqullugit, kiisalu Inuit meerartaat Inuit nunaanniittut taakkulu avataaniittut oqalut-tuarisaanerminnik Inunnit isigalugu ilinniarinneqarnissaannut suliniusiorlutik atuarfimmilu sammisassiornissaannut taperser-soqqullugit.

39. **Piumasaralugit** inunnik immiinnut toqunnissaminnik eqqarsaate-qartunik ikiuinissamat atortussat kulturimik aallaavillit naleqqut-tullu, inunntuarnikkut peqqissaanermut ilinniarsimannngitsunut imaluunniit tamakkuninnga sulialinnut naatsorsuussat Inunnit ineriartortitaasut suliarineqassasut.

40. Nunasiaanerup kingunerinik sakkortuuliorfigeqatigiinnerit qanorluunniit ittut **aallaaviinit aaqillugit peerneqassapput**, ataatsimut katsorsaqatigiinnissaq siunertaralugu nammineq tar-nikkut ikitsinnik iluarsiiarnissamat qimallugillu ineriartulernis-samat qamuuna piginnaaneqareernerput akisussaffeqarnerpullu nassuerutigalugu.

41. **Akuersaarparput** illersuisut illersortissaqanngitsullu illersornis-saannut tamatta akisussaffeqaratta, inuttut sulisutullu ataqqinas-susii isumannaatsuunissaallu illersugassarigatsigit, kiisalu Inuit illersuisut, inatsisilerituut, pisinnaatitaaffinnillu sorsuutiginnittut tamarmik assiginnngitsiner-mut aaqqissugaasumillu naligiinngi-sitsiner-mut akiuiniarnermi sallaallutik ilungersortuummata. Taakku immikkoortitaaneq avataaniitsitsaanerlu nalaattar-paat, taavalu aaqqissugaasumik piaraalunilu apeqqusersorneqartuarneq nammagarisar-paat.

42. Naalakkersuisut tamaasa ilungersorluta **noqqaavigaavut** suul-luunniit qanga pisimasut siunissamilu pisussat Inuit najugaannut, kiisalu Inunntu Inuit nunaanniittunut taakkulu avataanniittunut attuumassuteqarsinnaasut inatsisinit inuillu pisinnaatitaaffiinnut tunngasortaasigut ikiuisarnissaannik peqataatitsisarnissaannillu.

- NAAVOQ -

Inuit Arnartaasa Ataatsimeersuarneranni pernaataasumi aallartitaasut
sinnerlugit,
Oktober 2025

Sara Olsvig

Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffianni Siulittaasop

siannut naleqqutissapput taavalu Utoqqartanit, katsorsaasunit nunaqqatigiinniillu siulersorneqassallutik.

- Angerlarsimaffimmi peqqarniilliornermit, imigassamik aannga-jaarniutinillu atornerluinermit, ikiligaanerniillu allanit eqqugaasut kulturimut naleqquttumik katsorsarneqarfigisinnaasaat, ilorrisaarfigisinnaasaat unnuiffigisinnaasaallu Inunnit aqutaasut najukkami pilersitaasut naalagaaffinnit pilersinneqarnissaannut taavalu aningaasassaqartinneqarlutillu sulisussaqaarnissaata nukinginnassusia **ilungersuullugu oqaatigalugu**.
- ICC **kajumissaarparput** katsorsaaneq, atornerluinermit katsorsaaneq, tarnikkut ikiorneqarnissamut periarfissat, najukkami artorsaataasunik ilisimasanik tunngavillit akuuffiusumillu suleriaaseqarfiusunut kulturimullu naleqquttunut najukkami periusissiortoqarnissaanut aningaasaliissuteqarnissaannik naalakkersuisunut, naalakkersuisut sullissiveqarfiinut, peqatigiiffinnut suliniaqatigiiffinnullu ilungersuuteqeqqullugu.
- Nunasiaanermi peqqarniilliornerit aallaaviinik sunniutaan- nillu saqqummersunik aammalu nunasiaatillit ingerlaasiinit aqutseriaasiinillu atorfitsinermit sivisoorsuarmik ingerlasimasunit saqqummerartuurtunik paasinneqqullugit naalagaaffiit suliniaqatigiiffiillu Inunnik sullissisut **kajumissaarpavut**, kiisalu saammaateqatigiinnissamik, akisussaatinneqarnissamut, nunaqqatigiisugullu ilutsinni ataatsimut katsorsaqaatigiinnissamut periarfissanik aallarnisaanissamut ikiuuteqqullugit.
- Inuit Nunaani tamarmi naalakkersuisut, naalakkersuisuni sullissiveqarfiit, kiisalu suliniaqatigiiffiit **kajumissaarpavut** Inuit oqaasiinik, ilisimasaannik, ilinniartitseriaasiinik, kulturikkut ileqquinik inuttut ataqatigiilluni pitsaasumik inuunissamut illersuutitut toqqammavigisatsinnik uummasaaqqinneq attatiinnaqqullugu aningaasaliiffigeqqullugulu. Uummarsaaqqinneq kinaassusermut, attaveqarnermik, nunaqqatigiit ataqatigiinnerinik nukittorsaasarpoq, ataatsimullu katsoriartornissamik kinguaariinnillu maattussuseqarnissamik ilusilersuisusarluni.
- ICC **kajumissaarparput** siunissami katersuuttarnernik ataatsimeersuuttarnernillu ingerlatsinnaqqullugu kinguaassiornikkut sakkortuuliornerit assigiinngitsut paasilluarneqarnissaat qanorlu iliuseqarfigineqarnissaat siunertaralugu, tamatuma ilanngullugit Inuit arnartaasa ernissagunik allamukartariaqartarnerat, tamatumani nunasiaanerup nalaani kinguaassiornikkut sakkortuuliornerit massakkut kiisalu saqqummeralersut qanoq annertutiginerat paasilluarlugu.
- Inuttut ataasiakkaatut ataatsimoortutullu pisinnaatitaaffinnik aaqqissugaasumik unioqqutitsivigineqartarnerit pillugit nalunaarsuisoqarnissaanik kiisalu misilittakkanik oqaluttuassanillu aarleqquteqarani avitseqatigiiffusinnaasunik **noqqaassuteqarpugut**, tamatumani ilanngullugit inatsisitigut ataataqanngitsunut, kinguaassiornikkut pisinnaatitaaffinnut, suaassutsikkut pisinnaatitaaffinnut, Nunat inoqqaavinut periarfeerussanut inuarterineqarsimasunullu tunngasut, kinguaassiornikkut sakkortuuliorfigineqarnerit, kiisalu kinaassutsikkut pisinnaatitaaffiit ilanngullugit isiginiassalugit, tamatumuunakkut Inuit inoqarfiini tamani kulturimut naapertuuttumik tapersorneqarnissamut katsorsarneqarnissamullu periarfissiisoqassalluni.
- Qanga siunissamilu pisartussat Inoqarfinnut nunallu immikkoortuinut kiisalu Inunnut nunagisaminniittunut nunagisattalu avataaniittunut aarleqqutigineqarsinnaasunut tunngatillugu inatsisiti-

gut kiisalu inuttut pisinnaatitaaffitsigut naalakkersuisut inatsisilerinikkut ikiuunnissaannik peqartaatitsinissaannillu **kajumissaarpavut**.

- Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaata kiisalu Arnat qanorluunniit ittumik immikkoortitaasarnerisa atorunnaarsinneqarnissaanik Naalagaaffiit Isumaqaatigiissutaata atortuulersinneqarnissaat **kajumissaaruti-gaarput**, tamatumuunakkut paasilluarlugu toqqammavissat taama ittut Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinik siuarsaanermi kiisalu naalagaaffinnik akisussaatisinermi pingaaruteqavimmata.
- Ineqarniarnikkut, inuussutissaqarnikkut, suliffissaqarnikkut nalorninartorsiornerit Inuit meerartaannik nuutitsisarnerup, aamma angerlarsimaffiup avataanut inissiisarnerup kiisalu Inuit angajoqqaarsiaasinnaasut amigaataasarnerisa ataqatigiinnerannik paasinninnissamut qanorlu iliuseqarfiginninnissamut naalakkersuisut oqartussallu attuumassuteqartut **piumaffigaavut**.
- Uppernarsarparput** Inuit meerartaat ilaquataallu pinngitsaaliisummik nuutitaanermi eqqugaasimasut piffissaq eqqorlugu, naapertuilluartumik kulturimullu naleqquttumik eqqartuussivilersuussinissamut pisinnaatitaaffeqarmata, aammalu oqartussat piumaffigaavut Inuit meerartaat pillugit eqqartuussivikkut sulianik pisariaqanngitsumik kinguarsaaqqunagit.
- Naalakkersuisut **piumaffigaavut** Inuit meerartaat ilaquattaminnit nunaqqatiminnillu pinngitsaaliisummik peersitaasimasut pillugit suleqatigiissitanik pilersitseqqullugit, tamatumuunakkut meeqqanik isumaginninnermut oqartussat aalangiitinnagit suliat pillugit paasissutissat periaatsillu tamarmik sukumiisumik nalilersorneqarnissaat qularnaarlugu, pingaartumik inoorlaat imaluunniit qitornavissiassanngortitassat eqqarsaatigalugit.
- Nunaani tamarmi naalakkersuisut, naalakkersuisuni sullissiveqarfiit, kiisalu suliniaqatigiiffiit aammalu Inuit Inuit nunaasa avataanni najugaqartut **piumaffigaavut** angerlarsimaffimmi sakkortuuliornerup allanngortinneqarnissaa, aaqqinneqarnissaa, katsorsaanaissaq, peqqissitiseqqinnissaaq, aammalu angutinik tamatumani iliortartuusunik katsorsaanaissaq eqqarsaatigalugu iliuisissanik ineriartortitseqqullugit atuutsisileqqullugillu, tamatumani Inuit piviusumik suleqatigalugit, Inuit naleqartitaat, ileqqui, suleriaasii inuiaqatigiinnillu ingerlaasii naapertorlugit.
- Tarnikkut sullissiviit nunaqqatigiinnik aallaavillit, maattussusermik, atugarissaarnermik aammalu ataatsimoorlunik peqqissiar-toqatigiinnissamik nukittorsaavusut periarfissaanerata pingaassusianik naalakkersuisut suliniaqatigiiffiillu Inunnik sullissisut paasinninnissaannik piumaffigaavut.
- Inuit najugaanni naqisimaneqarsimasut sakkortuuliorfigeqatigiittarnerat ataatsimoortumik paasineqaqullugu kiisalu aallaaviinik paasinninnikkut akiorniaqqullugulu Inuit ilungersorluta noqqaavigaavut, tamatumani ilanngullugit eqqarsaatigalugit nunasiaanerup kinguaariinnut sunniutigisimasai, naligiinnginneq, naqisimaneqarneq qamunga pulatitaq, tassa ilinniartitsinerit kulturimik aallaavillit, oqaloqatigiinneq katsorsaanermillu suliniutit aqputigalugit.
- Inuit arnartaasa nivarsiarartaasalu pisinnaatitaaffiinik akuersinissamut Inuit angutitaat iliuseqaaqqullugit ilungersorluta **noqqaavigaavut**, aammalu inoqarfiit naalakkersuisullu akimorlugit inuit ataasiakkaat ataatsimoortukkuutaallu katsorsarnissaat akisussaatisisoqarnissaalu tapersersoqqullugu.

rikkullu periaatsinik kinguaassanut ingerlateqqitassanik paarsisimasunik oqaluttuanik kimeqaqisunik avitseqatigimmatigut, pingaartumillu Ausuittuq-mi (Griseford) utoqartaasoq Liza Ningiuq, oqalutuaanut oqaasiinullu pissatsinnartunut imaattunut qutsavigaarput: “Nunaqqatigiinnut isaavittut ippugut, nukittusariaqarpugut.”

Inuit Arnartaasa pisinnaatitaaffiisa tunngavii, Sakkussat Periusisallu

Uppernarsarlugu Inuit arnartaasa nivarsiarartaasalu inuttut pisinnaatitaaffii kulturitsinnut nunaqqatigiittullu attaveqatigiinnitsinnut atalluinnarmata.

Erseqqissarlugu Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaanni inuit pisinnaatitaaffii nunarsuaq tamakkerlugu atuuttut, inuit pisinnaatitaaffii pillugit aalajangersakkani inatsisitigut pituttorsimaffiusut assigiinngitsuni ittutut, naleqqussarlugit oqaatigeqqaammat aaqqissugaammatalu, Nunat Inoqqaavisa atugaannut aalajangersimasunut tunngasunngortitaammata.

Uppernarsaqqillugit pisinnaatitaaffivut imminnut pinngitsoorsinnaanngitsut, imminnut ataqatigiissut, immikkoortinneqarsinnaanngitsut, ilaannarsiorneqarsinnaanngitsut kiisalu pileqqaarneranili pigeriikkavut, soorlu Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaanni uppernarsarneqartoq, aamma imminut aqunnissamut pisinnaatitaaffiit, Nunat Inoqqaavisut inuttut pisinnaatitaaffitsinni tamannik atuinissatsinnut iluaquteqarnissatsinnullu pinngitsoorneqarsinnaanani toqqammavissaasoq.

Naalakkersuisunut tamanut **paaseqquarput** Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaat aaqqiissutisatut aalajangersagaammat, Nunat inoqqaavisa inuttut pisinnaatitaaffimminnik tamanut atuuttunik allat assigalugit atugassarisaminnik tamakkiisumik iluaquteqarnissaannik siunertaqartumik. Taamaammat Nunat inoqqaavinik taakkulu pisinnaatitaaffiinik akuersinissamut naalagaaffiit pisussaaffiat inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunat tamaalat isumaqaatigiissutaannik tunngaveqarpoq, taannalu naalagaaffinnut pituttuisuovoq apeqqutaatinnagu nunat taakku nunatut inatsisiminni tamatuminnga atuuttussanngortitsisimnersut, soorlu Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Immikkut Nalunaaruteqartartuata Nunat Inoqqaavisa Akuerisaanerata pillugu nalunaarusiamini tamanna oqaatigigaa, (A/HRC/60/29).

Nunat inoqqaavisa arnartaasa nivarsiarartaasalu, aamma Inuit arnartaasa nivarsiarartaasalu, pisinnaatitaaffii **uppernarsaqqillugit** taakkulu Naalakkersuisunit tamanit akuerineqarnissaat **kajumissaarutigalugu**, soorlu Arnanik assigiinngisitsisarnerit suolluunniit atorunnaarsinniarlugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqaatigiissutaanni allassimasoq (CEDAW), uppernarsarlugu isumaqaatigiissut taanna tunngavigalugu Tamanut Inassuteqaammi nr. 39-mi toqqammavilerneqarmata Nunat inoqqaavisa arnartaasa nivarsiarartaasalu inuttut ataasiakkaatut ataatsimoortutullu pisinnaatitaaffii ataatsimoortumik isiginnittaaseq atorlugu paasineqartussaammata.

Noqqaassutigalugu Inuit arnartaasa nivarsiarartaasalu tamarmik inuunerisa illersugaanissaat, isumannaatsuunissaat ataqqineqarnissaallu, Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Amerikamiut Nalunaarutaata, tassanilu kinguaassiutitigut peqqarniitsuliorfigitinnermit eqqissimatitaaanermut isumannaatsuunermullu aalajangersakkat misissoqqinneqarnissaanut pisussaaffilerluni.

Eqqaallugu Nunat Inoqqaavi Inuiaallu Naggueqatigiit Naalagaaffinni Namminersortuniittut pillugit Sulisoqarneq pillugu Kattuffiup Isumaqaatigiissutaa nr.169- i (ILO Convention 169) aalajangersagaq

33 naapertorlugu naalagaaffiit pisussaaffeqarmata suleriaatsinik, nali-giimmik aningaasaliinissamik piariaqartunillu tamanik iliuseqasallutik suliani Inunnut tunngassuteqartunik tamanik pilersaarusernermi, ataqatigiissaarnermi, ingerlatsinermi naliliisarnermilu Inuit tamakkiisumik peqataanissaat qularnaarniarlugu, aamma tamatumani suliniutit, naalakkersuinikkut ingerlaatsit aammalu inatsisiliornerit eqqarsaatigalugit.

Paasillugu pisinnaatitaaffinnik taakkuninnga unioqqutitsineq inuit ataasiakkaat naalliunnissaat sinnerujussuarlugu sunniuteqartarmata. Suaassutsikkut ammillu qalipaataatigut immikkoortitsineq ilaquatariissutsip, atugarissaarnerup, tarnikkut peqqissutsip, kulturikkut kinaassutsip, nunaqqatigiit ataatsigiinnerata, kiisalu nunamut atanerup sukutsitaanut tamanut akornusiisarmata.

Taamaammat naalakkersuisuvut tamaasa **tusartikkumavavut** peqqarniilliornerup tamatuma sorlaanut tamakkiisumik qanoq iliuseqarnissaq siunertaralugu siammassissumik inuiaqatigiinnilu suut immikkoortut aqputigalugit iliuseqarnissap pingaassusianik.

Ilaqutariussutsitsinni, nunaqqatigiinni, nunatsinni kiisalu Inuit Nunaanni tamarmi, aamma Inuit nunaata avataanni Inunni najugaqartuni Inuit arnartaasa ataatsimooranissaat attanniarlugu minnerunngitsumillu Inuiattut immikkuullarissutit imminut naalakkersorsinnaanermut Inuit tamamik pisinnaatitaaffii attanniarlugit Inuit arnartaat siumut isigisimammata **nuannaarutigalugu**.

Paasilluarlugu sakkortuuliornerit immikkoorsitaanerillu Inuit arnartaasa ullumikkut nalaatagaat nalaatsornerinnakkut pisuuneq ajormata. Taakku nunasiaatillit politikkiisa, inuiaata ilaasa qaffasinnerunerannik eqqarsartaatsip, aaqqissugaasumillu immikkoorsitsinerup kingunerinnarmatigut. Naak isumaliortaatsit taama ittut ajortuunerarlugit iperarumaneqartarsimagaluartut kisiannili kingunerit inatsisit, naalakkersuisoqarnerup innuttaasunillu sullissinerup aaqqissugaanerini sulii amiakkoqarput.

Eqqaallugu uppernarsaqqillugulu Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaat Nunat Inoqqaavisa atajuarnissaannut, ataqqineqarnissaannut atugarissaarnissanullu minnerpaaffiliisuummata, tassuuna erseqqissarlugu naalagaaffiit inunnillu sullissiviit pisinnaatitaaffinnik taakkuninnga ima atorfitsissammata maligassanik taakkuninnga siuarsaatitut, imaanngitsoq kilililersuutitut.

Akueralugu Inuit arnartaasa, nunaqqatigiit, Inuiaqatigiillu inuttut pisinnaatitaaffitsigut aaqqissugaasumik unioqqutitsivigineqartarnerat immini inuunermik innarliinerummat, inuit pisinnaatitaaffisigut pisussaaffiit naleqquttumik atortinneqarnissaat tamatumuuna erseqqissarlugu.

Paasillugu inuttut isumannaatsuunissamut tunngasut nalinginnaalluunniit pitsaaliorneqarnerat qaleriiaattut ittunik kingunerluttarmata, tunngaviusumik pisinnaatitaaffinnut allanut sunniuteqartumik, soorlu nerisassaqaarnermut, ilinniartitaanermut, kulturikkullu taanarnissamut. Taamalu inuunermut pisinnaatitaaffimmik unioqqutitsineq inuit ataqqinassusiannik naalakkersuisullu pisussaaffiinik attasinikkut iluatsinngitsoorluinnarnermut takussutissaammat.

Paasillugu Inuit arnartaat ilinniagaqartarmata kulturitsinnik atufiunngingajattuni, aammalu pisinnaatitaaffivut naqissuserumallugit tamakkiisumillu peqataajumalluta kulturikkut aallaavitta aammalu inuiaqatigiit pissaaneqarnerusut akornanni aqputsarsioritariaqartaratta.

Paasillugu Inuit arnartaat niviaršiarartaallu najukkami, nunani imminnut qanitariinnilu nunarsuarmioqatigiinnilu allannguinermut pitsanngorsaaner­mullu aqqu­taalluinnartuusarmata. Inuit arnartaat inuuner­mik ilisimasanillu ingerlatitsisuupput kiisalu suliner­mikkut Inuit ataasiakkaatut ataatsimoortullu pisinnaatitaaffi­nik attassisuul­lutillu siuarsaasuupput.

Inuit arnartaat, meeqqat suaassutsikkullu allaassutillit eqqarsaati­galugit persutaaner­mik pinaveersaartitsineq isumannaatsuutitsi­nerlu

Inuiaqatigiit sukutsitaanni tamani kiisalu ammip qalipaataa tunnga­vigalugu Inuit arnartaasa nunarsuatsinni Nunat inoqqaavisa arnartaat allat assigalugit eqqugaanissamut qanilluinnarnerannik aarleqqute­qarnertik **ersersillugu**, tassunga aamma ilaatillugit Inuit suaassut­­sikkut immikkut kinaassusillit, aqqissugaasumik immikkoorsitsineq, kiisalu sakkortuuliorfigineqartarnerit atornerlugaanerillu amerlane­rujussui, kiisalu periarfeerunneqartarnerat inuarterineqartarnerallu eqqarsaatigalugit. Unioqqu­tit­sinerit tamakku kinguneri arnanut, niviaršiaqqanut, imaluunniit suaassutsikkut allaassutilinnut ataasiak­kaanut sunniateqaannaratik aamma Inuit nunagisatsinni tamani, aammalu Inuit nunagisatta avataannit inun­nut tamanut kinguneqar­tarput. Inissaaleqinerup peqqarniilli­orner­mik, nuuttariaqarnermik, ilaqu­tari­illu avissaartuunnerannik sulī ajornerulersitsisarnera aam­maarlugu oqaatigineqarpoq, kiisalu Inuit arnartaasa kiisalu ilaqu­tariit isumannaatsuunissaannik, ataqqinartumik inuunissaannik, inuttullu pisinnaatitaaffi­nik qularnaarinninnermut ilaatillugu qanoq iliūse­qarfigineqartariaqartutut ersersillugu.

Paasillugu ajornartorsiutit tamakku inuiaqatigiit sukutsitaanut tama­nut siammarsimammata, soorlu inatsisitigut ataataqanngitsut, qitor­narsianngortitsisarneq, kinguaassiornikkut peqqissuseq eqqarsaati­galugit, akueralugu inatsisitigut ataataqanngitsut inissisimanagerat immini meeqqat pisinnaatitaaffi­nut tunngasuinnaanngimmat aam­mali arnat pisinnaatitaaffi­nut tunngammat, kinguaariit pitarlugit anaananut ilaqu­tari­nnullu eqquisuusumik ¹.

Paasillugu inissaaleqineq aammalu Inuit meerartaasa angerlarsimaf­fiup avataanut inissinneqartarnerat imminnut ataqatigiimmata, malu­giniarlugu naleqquttumik angerlarsimaffe­qarnissamut periarfissat kil­leqarnerat pissutigalugu meeqqat ilaqu­ttaminni­ginnarnissaat nunaq­qatimillu akornanni­ginnarnissaat aporfilersorneqartarmat.

Uppernarsarlugu Inuit meerartaat angerlarsimaffiup avataanut inis­sinneqarsimasut kulturiminnik, oqaatsiminnik, kinaassutsiminnillu attassiinnarnissamut pisinnaatitaaffe­qarmata, taavalu inissinneqassa­gunik ilagisaminnut imaluunniit angajoqqaarsianut immissut kulturi­linnut oqaasilnnullu inissinneqartarnissaat salliutinneqartariaqarmat.

Nunasiaanerup nalaani kinguaassiornikkut unioqqu­tit­sarnerit annerusumik ilisimaneqalernissaat

Paasillugu inuit pisinnaatitaaffi­nik unioqqu­tit­sinerit, ammip qali­paataanik immikkoortitsinerit, aqqissugaasumik immikkoortitsineq, tassa inuiaqatigi­nni ingerlaasitigut, soorlu inatsisitigut ataataqan­ngitsut, pinngitsaalisallutik naartusinnaajunnaartitaanerit, nakor­saatinik misileraaffigineqarnerit, naartunaveersaasersuinerit, Inuit arnartaannut niviaršiarartaannullu tutsinneqarsimasut Inuit tamar­mik inuttut ataasiakkaatut ataatsimoortutullu pisinnaatitaaffi­nut sun­

niuteqarsimammata.

Ataqqiniarlugu arnat, anaanatut, ajakkutut/atsakkutut, aanaatut kii­salu ernisussior­­tutut naalungiarsunnik, anaananik angerlarsimaffin­nillu isumassuisuunerat. Ernissussior­­tut Inoqarfinni sulisuusut, naalu­ngiarsunnik anaananngortunillu pingaaruteqavissumik sullissisuusut ataqqiniarlugit.

Uppernarsarlugu Inuit arnartaat Inunnit ernissussior­­tunit tamakkii­sumik isumagineqarnissamut pisinnaatitaaffe­qarmata, nunagisaminni erninissamut pisinnaatitaaffe­qarmata, kiisalu Inunnit peqqissutsikkut tapersersorneqarsinnaatitaammata.

Paasilluarlugu arnap timini namminerpiaq oqartussaaffissarimmagu kiisalu kinguaassiornikkut Inuit arnartaasa assigiinngitsunik soqqu­saalliorfigineqartarneri **assuaralugu**, kiisalu inuit ataasiakkaat ata­at­simoorlutillu pisinnaatitaaffi­nik unioqqu­tit­sinerit, soorlu Kalaallit Nunaanni arnanik niviaršiaqqanillu 4.000 sinneqartunik spiraliler­suinerit, ilarpassui akuersisitseqqaarnani pisimasut; assuaralugit Inuit arnartaasa naartunerminni erninerminnilu ammip qalipaataatigut immikkoortinneqartarnerat; namminneq nunagisaminni erninissa­mut periarfissaqartitaannginnerat; pisariaqanngitsunik navianartu­nillu nakorsatigut akuerinngisaminnik iliorfigineqartarnerat, tamar­mik erninermut atatillugu toqusartut amerlanerujussuinik kingune­qartarnerat, arnanut inuunerup sinneranut kingunerluttarnerat, tarnikkut ikilerneqaataasarnerat, arnanullu kanngusuutaasarnerat, aapparisaasa ilaqu­taasalu eqqugaasarnerat, sakkortuuliornermut qaf­fasissumut attuumassuteqartarnerat.

Paasilluarlugu kinguaassiornikkut soqqusaalliorfiginnittarnerit ataatsimoortumik pisinnaatitaaffin­nik unioqqu­tit­sinerummata, inuit amerliartornerannik killiliisimallutik, arnat naalungiarsuillu ilaqu­ttaminnit nunaqqatiminnillu pisariaqartitsileruttorfimminni isumagine­qarnissaannik pinngitsoortitsinerusarmata.

Inerniliilluta uagut Inuit Arnartaasa Ataatsimeersuarnerannut najuulluta peqataasugut

Eqqaamavavut uummatitsinniitillugillu arnaqativot peqatigisinnaan­ngisavut, qimagussimasut, kiisalu naalliunnartorsior­­tut, uparuarne­qarsimasumik uparuarneqarsimanngitsumilluunniit.

Nersorpavut Inuit arnartaat atukkanik allannguisimasut, nunasiaa­nerup kingunipilu­inik ilisimaneqartunik, sakkortuuliorfigineqarner­mik, kiisalu assigiinngisitsiner­mik akiuinialersimasut allannguisullu, taamalu kinguaasat peqqissiar­­tornissaannut, ataqqinartumik inuune­qarnissaannut imminnullu oqartussaaffiginissaannut aqqu­tit­siuisima­sut. Arnat tassaapput nunaqqatiminnik akornanni nukittoqutaasut; oqaatsitsinnik, ileqqutoqqatsinnik tam­matsaaliisut, kiisalu pingarti­tanik inuiaqatigiit Inuit atassutigisaannik inuusaasiannillu ingerlatit­seqqisut

Ersersillugu Ataatsimeersuarnermut peqataasunut tamanut Ata­at­simeersuarnerup iluatsilluarnissaanut tunniussa­qarluarsimanageran­nut qujamasungaarnerput, ilaqu­ttatik nunaqqatitillu qimallugit Inuit tamarmik pisinnaatitaaffi­nik ilungersuutiginninerup nqaninneqar­nissaannut peqataanissamut piffissaqarsimammata.

Uppernarsarlugu Inuit kinaassusiannik ersersitsineq peqqissiar­torne­rup ilagilluinnarmagu.

Qamaniitsillugit Inuit kinguaariit tullit katsoriartornermut nam­minneq ingerlalersimasut katsorsarnerlu inuunerminni ingerlaarfim­minni aqqu­tit nutaat atorlugit ingerlateqqissagaat. Nalunaarut manna taakkununga kiisalu siuaasatsinnut, sapiillutik nukitullutillu ilunger­sunartunik tamanik akiuisimasunut pigiti­pparput.

Taamaammat Inuit Arnartaasa Ataatsimeersuarnerannut aallarti­taasugut isumaqatigiippugut:

1. **Peqqussagivut** ICC-p siuttui qinigaaffiup 2026-2030-ip ingerlane­rani Inuit Arnartaasa Ataatsimeersuarnerata tullissaannik aaq­qis­­sueqqullugit kiisalu ICC siunissami siuttorisartagassai kajumis­saarlugit qinigaaffinni tamani Inuit Arnartaasa Ataatsimeersuar­nerinik ingerlatsisaqqullugit.

2. ICC **peqqussagipput** Issittumi Siunnersuisoqatigiit sulineranni Inuit arnartaasa pisinnaatitaaffisa sammineqarnerat nukittuneru­lerseqqullugu, aamma Nammanneqarsinnaasumik Ineriartorit­sineq pillugu Suleqatigiissitani sulineq siammartussanngorlugu, periusissiorfiusussanngorlugu ineriartorteqqinneqartussanngor­lugulu taamalu Issittup Inoqqaavisa pisariaqartutut isigisaat naa­pertorlugit inooqatigiinnermut kulturimut eqqartuussiveqarner­mullu tungasunik ilaqartussanngorlugu.

3. ICC, Inuit nunaanni tamarmi naalakkersuisut, naalakkersuisuni sullissiveqarfiit, kiisalu suliniaqatigiiffiit **kajumissaarpavut** sulī­nermut tunngavimminni, suliniutuminni, tapersiisarnerminnilu tamani inuit pisinnaatitaaffi­nik tunngaveqarluni suleriaaseq atuleqqullugu, tassa Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaat kiisalu nunat tamalaat inuit pisinnaatitaaffii pillugit malitaat naapertorlugit, aalajangiinerni Inunnut taakkulu pisinnaatitaaffi­nut tunngassuteqartuni tamani peqataasarnissaat **ilungersuutigeqqullugu**.

4. Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit ilinniartitsiner­mik pikkorissaaner­millu Inuit aqu­taannik pilersitsisoqarnissaa **kaju­missaarutigalugu**.

5. Inuit arnartaasa killeqarfiit pitarlugit attaveqatigiinnerannik nukittorsaaneq isummersoqatigiittarneranillu tapersersuinerup ingerlateqqinneqarnissaa **ilungersuutigissagipput** taavalu naalak­kersuisut siuttulu tamatumunngattaaq **kajumissaarlugit**, aamma tamatumani ilanngullugit Inoqarfiit iluini taakku akornanni kiisalu Inuit nunaasa avataanni najugaqartut.

6. Naalakkersuisut, naalakkersuisuni sullissiviit, peqatigiiffiit kii­salu suliniaqatigiiffiit **kajumissaarpavut** Inuit arnartaasugut niviaršiarartaasugullu pisinnaatitaaffitta attanneqarnissaannut illersorneqarnissaannullu pisussaaffimminnik tiguseqqullugit paasinnilluaqqullugillu, naalakkersuisunit **piumasaralugu** arnat niviaršiaqqallu pisinnaatitaaffi­nik ataqqisariaqassusi­nillu inat­siseqarnermi eqqartuussiveqarnermilu attassinissamut taperser­sueqqullugit kiisalu aningaasanik sulisunillu atueqqullugit.

7. Eqqunngitsuliortarnerit oqaluttuarisaanermi pisarsimasut, tar­nikkut ikinut eqqumaffiginnineq, immikkoorsitsinerit oqalut­tuarisaanermi pisarsimasut pillugit pinngitsoorani qaammar­saasussaatitaaneq pillugu naalakkersuisunut, naalakkersuisut sullissiveqarfi­nut, peqatigiiffinnut kattuffinnullu ICC sunniiniaq­qullugu kajumissaarparput kiisalu Inuit nunagisaanni tamani ino­qarfinni Inuillu nunaasa avataanni Inuit najugaqartut akornanni siuttoqarneq oqimaaqatigiissaaqqeqqullugu.

8. Naalakkersuisunut **akuereqqarput** Nunat Inoqqaavisa pisin­

naatitaaffi­nik ator­tit­sinissaq Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiis­sutaata ataani kiisalu inuit pisinnaatitaaffii pillugit aalajangersak­kani allanit pisussaaffummat apeqqu­taatin­nagu Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaaru­taannik pisortatigoortumik atortu­lersitsisoqarsimanersoq.

9. Naalakkersuisut tamaasa **kajumissaarpavut** nunani tamalaani Sulisoqarneq pillugu Kattuffiup Isumaqatigiissutaannik nr. 169-mik kiisalu Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaf­fiit Peqatigiit Nalunaarutaannik tamakkiisumik atuutsitsileqqul­lugit Inuit, kiisalu Inuit suliniaqatigiiffi­nik tamakkiisumik suleqa­teqarlutik.

10. Naalakkersuisut, naalakkersuisut sullissiveqarfii, Inuit siuttui tamaasa **kajumissaarpavut** Inuit nunasiaanerminnit tarnikkut ataatsimut innarligaanerinik ilisimaneqartunik paasinneqqullugit qanorlu iliūse­qarfiginneqqullugit.

11. Nunasiaanerup kinguneranik eqqugaasut imminnut sakkortuu­liorfigeqatigiittarnerisa qanoq imaqarneranik sumillu pissute­qarneranik paasititsiniaanerit paasissutissiisarnerillu annerusut aqqu­tigalugit sakkortuuliorfigeqatigiittarnerup qanoq iliūse­qarfigineqarnissaa kajumissaarutigaarput, kiisalu sakkortuulior­figeqatigiittarnerup sorlappiai qanoq iliūse­qarfiginiaqqullugit, aamma tarnikkut ikit kanngusuutilu eqqarsaatigalugit, tamatu­muunakkut suliani tamakkunani tapersersoqatigiinnissaq siuner­taralugu kiisalu tarnikkut ikit ataatsimoorussat inuillu ataasiak­kaat pigisaasa suliarinerini kinaluunniit kisimeeqqunagu.

12. Naalakkersuisut naalakkersuisullu sullissiveqarfii tamaasa **kaju­missaarpavut** inuit immi­nut toqunnissamik eqqarsaateqartut qanoq iliūse­qarfiginiarlugit tapersersorniarlugillu periaatsinik Inuit suliaannik siuttuuffigisaanillu pitsanngorsaaqqullugit siam­martereqqullugillu, tamatumani Inuit nunaanni suliniutinik pio­reersunik toqqammaveqarneq inerisaaqqinnerlu atorlugit, aamma Inunnut Inuit nunaasa avataanni najugaqartut eqqarsaatigalugit.

13. Paasissutissanik inuit atugaannik tamanik, pingaartumik arnanut meeqqanullu sunniateqartunik, ersersitsisunik katersuisoqarnis­saa siammarterisoqarnissaalu qularnaarniarlugit paasissutissat tamakku nunat inoqqaavisanik siulersorneqalernissaat pilersit­seqataaffigineqalernissaallu naalagaaffinnit, ilisimatusarnermut aningaasaliisartunit paasissutissanillu Nunat inoqqaavisa oqar­tussaaffinnittussaanerannik ilisimatusartunit piaartumik akue­rineqarlunilu atorinneqalissasoq **ilungersuutigeqqullugu**, taamaaliornikkut Inuit arnartaat siuttuilu ajornartorsiutinik inuunerminnut attuumassuteqartunik pingaarnersuineq pillugu paasimasaqar­lutik aalajangiinarsinnaanngorlugit aammalu ajor­nartorsiutit tamakku aaqqiissutissaattut naleqquttutut isigisamin­nik ineriartortitsisinnaanngorlugit.

14. **Kajumissaarutigalugu** Inuit suliniaqatigiiffii ingerlatsiviillu taakku suleqataat Inunnit siulersugaasumik paasissutissanik katersisassasut, tamatumani Inuit Ilisimasaat taamaannerisut ataqqillugit, kiisalu Inuit pillugit paasissutissat naapertuilluartumi pineqarnissaat ilungersuutigalugu.

15. Inuit Nunaani tamarmi naalakkersuisut, naalakkersuisuni sullis­siveqarfiit, kiisalu suliniaqatigiiffiit aammalu Inuit Inuit nunaasa avataanni najugaqartut **kajumissaarpavut** Inuit angutitaasa, arnartaasa ilaqu­tari­illu kulturimik aallaaveqartumik peqqissiar­tornissaat tapersersoqqullugu aningaasaliiffigeqqullugulu. Kat­sorsaariaatsit Inuit pingartitaannut, oqaasi­nut, ilisimanneriaa-

^[1] 1963 tikillugu (Avanersuaq Tunulu eqqarsaatigalugit 1974 tikillugu) meeqqat aappariinnerup avataatigut inunngortut ataatassarsiunneqartarnerat pillugu aalajan­gersakkanik Kalaallit Nunaanni inatsisit soqanngillat. Taamaallitutik meeqqat aappariinnerup avataatigut inunngortut ataataminnit kingornussinissamut pisinnaatita­affeqanngillat. Oqaaseq “Inatsisitigut ataataqanngitsut” inunnut inatsisitigut ataataqanngitsunut taaguutaavoq.